

POSTANOWIENIE

Dnia 17 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **P. R.**,
oskarżonej o czyn z art. 225 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 17 maja 2024 r.,
skargi obrońcy oskarżonej na wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu
z dnia 1 sierpnia 2023 r., XVII Ka 611/23,
uchylający wyrok Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu
z dnia 13 maja 2022 r., VIII K 990/21,
i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k. *a contrario*,

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić skargę,**
- 2. obciążyć oskarżoną P. R. kosztami sądowych postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 13 maja 2022 r., VIII K 990/21, P. R.. została uniewinniona od czynu z art. 225 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.

Apelacje od tego wyroku wniósł prokurator, który zaskarżył go w całości i zarzucił „błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, polegający na błędnym uznaniu, iż zebrane w sprawie

dowody nie dają wystarczających podstaw do przyjęcia, że P. R. dopuściła się przestępstwa z art. 225 § k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., polegającego na udaremnieniu w dniu 16.09.2020 r. funkcjonariuszom Straży Miejskiej Miasta P. przeprowadzenia kontroli w zakresie ochrony środowiska w postaci kontroli spalania w urządzeniu grzewczym oraz kontroli gospodarowania odpadami, podczas gdy zebrane w sprawie dowody, przy przeprowadzeniu właściwego wnioskowania, powinny doprowadzić do konkluzji, iż wypełniła ona znamiona ustawowe opisanego wyżej przestępstwa”. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 11 października 2022 r., IV Ka 738/22, uchylił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego i przekazał mu sprawę do ponownego rozpoznania.

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą obrońcy oskarżonej, po rozpoznaniu której Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 18 maja 2023 r., I KS 3/23, uchylił wyrok kasatoryjny Sądu Okręgowego i przekazał mu sprawę do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy w postępowaniu odwoławczym, Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 1 sierpnia 2023 r., XVII Ka 611/23, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu.

Na ten wyrok kasatoryjny skargę w trybie przepisów rozdziału 55a k.p.k. wniósł obrońca oskarżonej, który zaskarżył go w całości i zarzucił „naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k. poprzez wadliwe uznanie, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że zachowanie Oskarżonej wyczerpało znamiona przestępstwa stypizowanego w art. 225 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i zachodzą podstawy do uchylenia wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu, VIII Wydział Karny z dnia 13 maja 2022 r. (sygn. akt VIII K 990/21) i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pomimo tego, że:

- 1) Sąd Odwoławczy ponownie rozpoznając sprawę nie przeprowadził uzupełniającego postępowania dowodowego, a w szczególności uzupełniającego przesłuchania Oskarżonej i świadków,
- 2) Sąd Okręgowy nie odniósł się do kwestii uzupełnienia postępowania dowodowego o ponowne przesłuchanie Oskarżonej i świadków oraz o zwrócenie się do Pracodawcy Oskarżonej, podczas gdy na taką konieczność wskazywało uzasadnienie wyroku z dnia 11 października 2022 r. (IV K 738/22) oraz wytyczne Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 18 maja 2023 r. (sygn. akt I KS 3/23),
- 3) Sąd Odwoławczy nie dokonał analizy zdarzenia z dnia 16 września 2020 r. – uzasadnienie zaskarżonego wyroku, jak również zarzuty podniesione w apelacji Oskarżyciela Publicznego dotyczyły wyłącznie zdarzenia z dnia 15 września 2020 r., co stanowi naruszenie zakazu *reformationis in peius* (art. 434 § 1 k.p.k.),
- 4) Sąd Okręgowy błędnie uznał, że Funkcjonariusze Straży Miejskiej nie mieli obowiązku wręczenia Oskarżonej zawiadomienia o terminie kontroli czy też jakiegokolwiek upoważnienia, podczas gdy z dyspozycji art. 379 ust. 1 p.o.ś. wynika, że przeprowadzenie kontroli spalania przez Funkcjonariuszy Straży Miejskiej wymaga udzielenia konkretnemu Funkcjonariuszowi pisemnego, indywidualnego upoważnienia, zatem obowiązkiem Sądu było zbadanie, czy Funkcjonariusze Straży Miejskiej, biorący udział w interwencjach z dnia 15 i 16 września 2020 r. byli upoważnieni do przeprowadzania kontroli”.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi odwoławczemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga okazała się niezasadna, dlatego też Sąd Najwyższy postanowił ją oddalić.

Jak wynika z punktu 5.3.1. uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego, przesłanką orzeczenia kasatoryjnego w tej sprawie była reguła *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k. Sąd odwoławczy wprost podaje, że zgromadzony materiał dowodowy wskazuje, iż zachowanie oskarżonej wyczerpało znamiona przestępstwa stypizowanego w art. 225 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. Argumentacja Sądu Okręgowego wykazująca zaistnienie podstawy wydania wyroku kasatoryjnego z art.

454 § 1 k.p.k. jest wystarczająca dla oddalenia skargi. W świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r. (I KZP 10/18, OSNK 2018, z. 11, poz. 73), możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego lub umarzającego postępowanie i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* określoną w art. 454 § 1 k.p.k. (art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k.) zachodzi dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy – w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1-3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) – stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego, czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. Sama tylko możliwość wydania takiego wyroku w ponownym postępowaniu przed sądem pierwszej instancji jest niewystarczająca dla przyjęcia wystąpienia reguły *ne peius* określonej w art. 454 § 1 k.p.k. Jednocześnie w wypadku reguły *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k. kontrola skargowa obejmuje ocenę prawidłowości zastosowania tego przepisu pod kątem spełnienia warunku, zgodnie z którym sąd odwoławczy „nie może skazać oskarżonego”. Wymaga to wykazania przez ten sąd, że gdyby nie stwierdzone uchybienie, to mógłby zapaść wyrok skazujący, ale jego wydanie nie jest dopuszczalne w instancji odwoławczej z uwagi na zakaz takiego orzekania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2021 r., IV KS 21/21).

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd odwoławczy dokonał oceny dowodów koniecznej dla uchylenia wyroku Sądu I instancji na podstawie art. 454 § 1 k.p.k., negując wnioski Sądu Rejonowego i przedstawiając własne. Przede wszystkim Sąd odwoławczy zakwestionował ocenę wyjaśnień oskarżonej, obdarzonych wiarą przez Sąd Rejonowy. Odnosząc się do tych wyjaśnień, a także do innych dowodów zgromadzonych w sprawie, takich jak zeznania D. K., zeznania A. K., notatki urzędowej (k. 2 akt VIII K 990/21), Sąd odwoławczy wskazał, że oskarżona musiała mieć świadomość co do celu przybycia do jej domu funkcjonariuszy Straży Miejskiej oraz faktu, że próbą ich zbycia (podając, że pracuje do późna i nie ma czasu na interwencje służb) oraz samowolnym oddaleniem się w trakcie próby interwencji, udaremniła funkcjonariuszom jej przeprowadzenie. Sąd odwoławczy przeanalizował okoliczności związane z

zachowaniem oskarżonej i skonstatował, że „zachowanie oskarżonej świadczy o co najmniej ewentualnym zamiarze uniemożliwienia kontroli”. Tym samym Sąd odwoławczy wykazał, że jego zdaniem ocena dowodów dokonana przez Sąd I instancji, która stanowiła podstawę do uniewinnienia oskarżonej, była błędna.

Nie ma racji skarżący co do tego, że na skutek argumentacji zawartej w uzasadnieniu wyroku wydanego w sprawie I KS 3/23 oraz wytycznych zawartych w uzasadnieniu wyroku kasatoryjnego Sądu Okręgowego w Poznaniu wydanego w sprawie IV Ka 738/22, w tej sprawie bezwzględnie koniecznym było przeprowadzenie uzupełniającego postępowania dowodowego w instancji odwoławczej. Pierwszy wyrok kasatoryjny w tej sprawie został wydany nie na podstawie art. 454 § 1 k.p.k., ale z uwagi na konieczność uzupełniania postępowania dowodowego i ponownej oceny dowodów, co błędnie utożsamiono z koniecznością powtórzenia przewodu sądowego w całości. W takiej konfiguracji rzeczywiście to Sąd odwoławczy powinien przeprowadzić dodatkowe czynności postępowania dowodowego. Jednocześnie w sprawie I KS 3/23 Sąd Najwyższy zauważył, że „na podstawie argumentacji poczynionej przez sąd okręgowy można odnieść wrażenie, że sąd ten nie wykluczał wystąpienia w sprawie sytuacji opisanej w art. 454 § 1 k.p.k., niemniej jednak okoliczność ta nie została w należyty sposób wykazana i aktualnie pozostawać może li tylko w sferze przypuszczeń”. Tymczasem po przeprowadzeniu ponownego postępowania odwoławczego i dokonaniu własnej oceny dowodów, jak wskazano powyżej, Sąd Okręgowy w Poznaniu wyraźnie stwierdził, że dostrzega możliwość wydania wyroku skazującego oraz wskazał jako podstawę uchylenia wyroku art. 454 § 1 k.p.k., uniemożliwiający orzekanie reformatoryjne. W sytuacji, gdy Sąd Okręgowy dostrzegł możliwość skazania bez przeprowadzania uzupełniającego postępowania dowodowego i należycie swoje stanowisko uargumentował w uzasadnieniu wyroku kasatoryjnego, z powołaniem się na regułę *ne peius*, nieprzeprowadzenie uzupełniającego postępowania dowodowego nie stanowiło uchybienia.

Podsumowując, Sąd Okręgowy uchylił wyrok Sądu I instancji prawidłowo powołując się na regułę *ne peius*, wprost wskazaną w art. 437 § 2 *in fine* k.p.k. jako jedna z przesłanek wydania wyroku kasatoryjnego.

Ponadto, Sąd Najwyższy z uwagi na prawne uwarunkowania skargi z rozdziału 55a k.p.k. nie jest uprawniony do oceny prawidłowości kontroli odwoławczej, tak jak czyni to na potrzeby kasacji. Zakres rozpoznania sprawy w postępowaniu skargowym jest bowiem bardzo ograniczony. Postępowanie to ma na celu jedynie stwierdzenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji i przekazując sprawę do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania wyroku kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 czerwca 2021 r., III KS 1/21; z dnia 31 maja 2021 r., V KS 13/21). Dlatego też część argumentacji skargi, wyrażona już w zarzucie, dotycząca kwestii konieczności zawiadomienia oskarżonej o terminie kontroli i upoważnienia funkcjonariuszy Straży Miejskiej do jej przeprowadzenia, jak również odniesienia się do zdarzeń zarówno z dnia 15 kwietnia 2020 r., jak i 16 kwietnia 2020 r., nie mogła być przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego w postępowaniu skargowym. Niemniej jednak rzetelna lektura uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego prowadzi do wniosku, że Sąd ten odniósł się w swojej argumentacji do sytuacji mających miejsce przez dwa dni, jak również do kwestii zawiadomienia o terminie kontroli i upoważnienia funkcjonariuszy do jej przeprowadzenia. Jednakże kluczowe dla niniejszego postępowania skargowego jest to, że w sprawie oskarżonej istniała podstawa do wydania wyroku kasatoryjnego i została ona należycie wykazana i uzasadniona przez Sąd Okręgowy.

Obciążenie oskarżonej kosztami sądowymi postępowania skargowego pomimo wniosku obrońcy o zwolnienie jej od uiszczenia opłaty od skargi, uzasadniają okoliczności wskazane już uprzednio w tej sprawie w postanowieniu Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 13 lutego 2024 r., XVII WSU 10/23.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[PGW]

[ms]

